

Konjunkturstatistik över vakanser (KV)

2001

AM0701

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Vakanser och arbetslöshet

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: SCB AM/FS 701 89 Örebro

Kontaktperson: Martin Odencrants

Telefon: 019-17 62 93

Telefax: 019-17 67 51

e-post: martin.odencrants@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB AM/FS 701 89 Örebro

Kontaktperson: Martin Odencrants

Telefon: 019-17 62 93

Telefax: 019-17 67 51

e-post: martin.odencrants@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Undersökningen är för närvarande frivillig.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (1995:606) och förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik.

A.8 Gallringsföreskrifter

Primärdata på magnetband överlämnas till RA fortlöpande efter 2 år enligt SCB dnr 802/88.

A.9 EU reglering

A.10 Syfte och historik

Syftet är främst att med hög precision beskriva efterfrågan på arbetskraft. Ett annat syfte är att presentera uppgifter om lediga jobb och vakanser för hela arbetsmarknaden fördelat på region och storleksklass.

Undersökningen inleddes under tredje kvartalet 2000 med bakgrunden att mäta efterfrågan på arbetskraft.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används av Arbetsmarknadsstyrelsen, Medlingsinstitutet, Närings- och Finansdepartementet, Konjunkturinstitutet samt Riksbanken. Statistiken används även av universitet och fristående forskare.

A.12 Uppläggning och genomförande

Uppgifter avseende privat sektor samlas in m.h.a. en postenkät från ett urval (19 500) av arbetsställen. Samtliga aktiva arbetsställen från Företagsdatabasen (FDB) som har minst en anställd tillhörande privat sektor utgör ramen för undersökningen. Företag med minst ett arbetsställe med 100 anställda totalundersöks. För offentlig sektor dras ett urval av cirka 5700 arbetsställen. Av dessa totalundersöks alla arbetsställen med 500 anställda eller fler. Från och med det att enkäten har skickats ut har uppgiftslämnaren cirka en månad på sig att fylla i enkäten. En skriftlig påminnelse skickas ut till arbetsställen som ej inkommit på sista inlämningsdagen. Ingen telefonpåminnelse görs.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

För närvarande utarbetas en förordning i samarbete mellan EU:s medlemsländer och Eurostat. Syftet med denna är att utveckla en gemensam metodologi för att säkerställa konsistens mellan respektive lands vakansundersökningar. Under tredje kvartalet 2001 har Tyskland, Holland samt Sverige löpande vakansundersökningar. Målet är att varje medlemsland skall ha en vakansundersökning vilken är konsistent med den av Eurostat utarbetade förordningen år 2006.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Arbetsmarknaden i Sverige undersöks av SCB i undersökningar med syfte att mäta intressanta variabler på arbetsmarknaden såsom antalet sysselsatta (KS), antalet arbetslösa (AKU), lönesummor (LAPS). Antalet lediga jobb är en variabel som började mätas tredje kvartalet 2000 till följd av efterfrågan från b la konjunkturinstitutet och arbetsmarknadsstyrelsen. Variabeln är ett komplement till de redan existerande variablerna som undersöks på arbetsmarknaden. Variabeln delas i enkäten upp i bemannade och obemannade lediga jobb. Obemannade jobb som kan tillträdas omedelbart definieras i undersökningen som vakanser. Därmed definieras vakanser på ett sådant sätt att antalet vakanser

mäter otillfredsställd efterfrågan på arbetskraft på samma sätt som antalet arbetslösa i arbetskraftundersökningen (AKU) mäter otillfredsställt utbud på arbetskraft. Undersökningen kan också ses som en indikator på konjunkturförändringar.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiken redovisar skattade värden på aggregat. De variabler som mäts är antalet bemannade och obemannade lediga jobb. Redovisningen sker efter sektorer, näringsgren, storleksklass och region.

1.1.1 Objekt och målpopulation

Privat sektor: Målobjekt är arbetsställe. Arbetsställe definieras som varje adress, fastighet eller grupp av närliggande fastigheter där företaget bedriver verksamhet. Alla företag har minst ett arbetsställe. Målpopulationen utgörs av de arbetsställen inom privat sektor som har någon anställd enligt Företagsdatabasen (FDB). Med privat sektor avses enskilda firmor, enkelt bolag, handelsbolag, kommanditbolag, aktiebolag, ekonomiska- och ideella föreningar och stiftelser. Även offentligt ägda aktiebolag, affärsverken och riksbanken inkluderas i privatsektor.

Offentlig sektor: Målobjekt är arbetsställe. Målpopulationen utgörs av arbetsställen inom kommuner, landsting samt statliga myndigheter vilka har någon anställd enligt FDB

Branschen transport, magasinering och kommunikationer (SNI I) redovisas exklusive ombordsanställda i utrikes och kustsjöfart registrerade i Sverige.

1.1.2 Variabler

Lediga jobb *Antalet lediga jobb totalt* vid mättillfället avser tjänster till vilka arbetsgivaren har påbörjat extern rekrytering av en medarbetare men ännu inte tillsatt någon. Med extern avses rekrytering som inte är begränsad till företaget. De lediga jobben delas upp i bemannade och obemannade lediga jobb.

Vakanser

Vakanser avser obemannade lediga jobb som kan tillträdas omedelbart.

Rekryteringsgrad

Rekryteringsgrad definieras som antalet lediga jobb som andel av antalet anställda i respektive redovisningsgrupp. Detta är ett relativt mått där antalet lediga jobb normaliserats för antalet anställda inom redovisningsgruppen. Ju högre rekryteringsgrad desto högre rekryteringsaktivitet. Skälet till denna redovisning är att antalet lediga jobb tenderar att öka med antalet anställda inom redovisningsgruppen.

Vakansgrad

I likhet med rekryteringsgrad är vakansgrad normaliserad för antalet anställda inom redovisningsgruppen. Vakansgraden visar relativ brist på arbetskraft. Ju högre vakansgrad desto högre relativ brist på arbetskraft.

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattade värden på aggregat.
Totaler skattas med

$$\hat{Y}_q = \sum_h^H \frac{N_h}{m_h} \sum_j^{m_h} w_{hj} y_{hj}^*$$

där

q = redovisningsgrupp, h = stratum, H = antal stratum

N_h= antal objekt i bruttopopulationen

m_h= antal objekt som svarat inklusive objekt som ej tillhör undersökningspopulationen

y*_{hj}= y_{hj} om objekt j tillhör redovisningsgrupp q, 0 annars

w_{hj}=kalibreringsvikt

1.1.4 Redovisningsgrupper

Skattningarna redovisas för olika gruppindelningar. Dessa definieras av arbetsställets näringsgren (enligt SNI), storleksklass och län. Variablerna redovisas även efter sektortillhörighet.

1.1.5 Referenstider

Uppgifterna avser hela kvartalet.

1.1.6 Fullständighet

Undersökningen belyser antalet bemannade och obemannade lediga jobb på arbetsmarknaden uppdelat på bransch, storleksklass och region. Med uppdelning bemannade och obemannade lediga jobb är det möjligt att gå vidare och mäta antalet vakanser. Vakans variabeln ger information om den akuta bristen på arbetskraft och definieras på ett sätt som är konsistent med antalet arbetslösa i arbetskraftundersökningen (AKU). Med hjälp av dessa två variabler går det att beskriva utbud och efterfrågan på arbetskraft. Genom att normalisera variablerna lediga jobb och vakanser erhålls rekryteringsgrad och vakansgrad vilka gör det möjligt att göra rättvisa jämförelser mellan branscher och regioner. Dagens utformning av undersökningen gör det inte möjligt att undersöka antalet lediga jobb eller vakanser på yrke.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

En osäkerhetskälla för undersökningen är att den är baserad på urval samt att den förnärvarande är frivillig. Bortfallet i undersökningen är för tillfället stort, med hänsyn till detta bör resultaten tolkas med försiktighet.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Urvalsramen skapas ur FDB i november och består av arbetsställen/enheter som där är registrerade som aktiva.

Den urvalsmetod som används ger ett obundet slumpmässigt urval (OSU) av arbetsställen inom strata.

Utvalda arbetsställen byts successivt ut enligt en given metod (JALES-metoden) för att minska företagens uppgiftslämnarbörda. Bruttopopulationen stratifieras efter näringsgren och storleksklass.

Näringsgrenar: SNI 01–93.

Storleksklasser:

Storleksklass	Antal anställda
2	1 – 4
3	5 – 9
4	10 – 49
6	50 – 99
7	100 –

I undersökningen för första, andra och tredje kvartalet år 2001 uppgår urvalet i privat sektor till ca 19 500 som allokeras över olika strata. I offentlig sektor görs ett urval av ca 5500 vilka allokeras på samma sätt. De arbetsställen som har 100 eller fler anställda i privat sektor totalundersöks. I offentlig sektor totalundersöks arbetsställen med 500 eller fler anställda. Dessa arbetsställen uppgår till ca 4000 och ingår i undersökningen varje månad. Övriga arbetsställen fördelas slumpvis i tre lika stora delar inom varje stratum där varje tredjedel svarar för en månad vardera i kvartalet. Genom att tredela urvalet speglas kvartalet bättre än om endast en månad i kvartalet undersöks.

Insamling av uppgifter sker med hjälp av blanketter som sänds ut och samlas in varje kvartal.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten då urvalsramen upprättas och undersökningsperioderna sker fortlöpande förändringar av företag och arbetsställen. Arbetsställen nybildas, slås samman, delas eller upphör helt. Den dynamiska undersökningspopulationen överensstämmer inte helt med målpopulationen varför täckningsfel uppstår. Ytterligare en orsak till täckningsfel är eftersläpningen i uppdateringen av urvalsramen. I statistiken medför detta en mindre underskattning i nivåerna av antalet anställda medan påverkan på förändringsskattningarna orde vara liten. För att kompensera för undertäckning dras ett nytt urval varje halvår.

Övertäckningen inom den privata sektorn uppgick under andra kvartalet 2001 till ca 5 procent. Motsvarande siffra för den offentliga sektorn var ca 7 procent.

2.2.3 Mätning

För de utvalda insamlas uppgifter om de ovan nämnda variablerna under en angiven arbetsdag i mät månaden med hjälp av en postenkät. Den angivna arbetsdagen är alltid onsdagen i mitten av mät månaden.

I likhet med andra undersökningar med postenkäter kan felaktiga svar på frågorna förekomma på grund av missförstånd, tidsbrist eller bristande engagemang hos uppgiftslämnaren. Någon mätfelsstudie har dock ej gjorts.

2.2.4 Svartsbortfall

I den privata sektorns undersökning avseende 2:a kvartalet 2001 uppgick bortfallet till 21,4 procent av de utvalda arbetsställena. Bortfallet i den offentliga sektorn uppgick till 37,0 procent (kommun(36%) landsting(65,2%) stat(29,2%)) Bortfallet redovisas med avseende på ej inkomna blanketter vilket inte är det samma som antalet arbetsställena.

Åtgärder för att minska bortfallet är utsändning av påminnelsebrev. Undersökningen är frivillig.

För att minska bortfallsfelets storlek görs imputeringar. Kompensationsvägning med rak uppräknings tillämpas. För de arbetsställena som ingår i undersökningen varje månad används medelvärdet av de inkomna svaren då bortfall förekommer på enskilda månader.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel uppkommer t.ex. i samband med skanning och granskning. Dessa fel bedöms som små. Inkomna enkäter genomgår en manuell förgranskning. Adressändringar etc. uppdateras och arbetsställena med saknade eller orimliga uppgifter telefonkontaktas innan materialet skannas. När uppgifterna har skannas sker automatiskt en maskinell granskning där materialet genomgår ett bakomliggande kontroll program. Vid behov telefonkontaktas uppgiftslämnaren. Innan materialet räknas upp till totaler imputeras delar av bortfallet och arbetsställena med extremvärden kontrolleras.

2.2.6 Modellantaganden

Användningen av rak uppräknings för bortfallskompensation bygger på antagandet att bortfallet kan betraktas som helt slumpmässigt. Om detta inte är fallet finns risk för att skattningarna kommer att innehålla skevheter vilket i sin tur bland annat medför att konfidensintervallens trolighetsgrad minskar.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Datorprogram för beräkning av osäkerhetsmarginaler för undersökningens aggregatskattningar finns.

De redovisade osäkerhetsmått definieras som:

$1.96 * (\text{skattningens medelfel})$

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningsfrekvens är månadsvis och kvartalsvis. Publiceringsfrekvensen är kvartalsvis.

3.2 Framställningstid

Cirka 7 veckor efter mätkvartalets utgång.

3.3 Punktlighet

Undersökningen framställs enligt publiceringsplan.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

De kvartalsvisa undersökningarna har genomförts med samma definitioner sedan starten tredje kvartalet 2000. Sedan första kvartalet 2001 ingår även offentlig sektor i undersökningen.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistiken redovisas enligt branschstandard SNI 92 på två siffernivå. SNI 92 har som bas EU:s näringsgrensstandard NACE rev. 1 (NACE = Nomenclature Générale des Activités dans les Communautés Européennes.). Även den regionala indelning är anpassad efter EU:s NUTS standard.

Vad det gäller sektorindelning följer undersökningen den standard som används på SCB för arbetsmarknadsstatistik.

Olikheter kan finnas i populationsavgränsningar som gör att det uppstår svårigheter att jämföra andra variabler trots samma branschindelning.

När jämförelser mellan grupper görs med avseende på variablerna lediga jobb och vakanser bör de normaliserade variablerna rekryteringsgrad respektive vakansgrad användas.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Vakanser definieras på ett sådant sätt att antalet vakanser mäter *otillfredsställd efterfrågan på arbetskraft* (arbetskraftsbrist) på samma sätt som antalet arbetslösa i arbetskraftsundersökningen (AKU) mäter otillfredsställt utbud på arbetskraft. Arbetslösa i AKU definieras som ”arbetssökande utan arbete som kan ta arbete omedelbart” och vakanser definieras här som ”lediga jobb utan bemanning som kan tillträdas omedelbart”.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Ett statistiskt meddelande publiceras varje kvartal. From 1 januari 2002 finns uppgifter om lediga jobb och vakanser i Sveriges Statistiska databaser.

5.2 Presentation

Se statistiskt meddelande.

5.3 Dokumentation

5.4 Tillgång till primärmaterial

5.5 Upplysningstjänster

kontaktperson: Martin Odencrants AM/FS tel 019 - 17 62 93